

Giúp con cái học đánh vần

Dành cho phụ huynh/người chăm sóc trẻ trong hạng tuổi ở Nhà Trẻ cho đến các em Lớp 3

Nội dung

- Khi con cái bắt đầu đi học
- Khi con cái học xong Lớp 1
- Tận dụng tài liệu quảng cáo trong hộp thư
- Rèn luyện tính tự tin trong Lớp 2 và Lớp 3
- Mẹo vặt để học những từ rắc rối
- Tìm từ ngữ khi đang đi xe
- Từ ngữ trên mạng
- Lỗi đánh vần
- Hỗ trợ cha mẹ thêm

Đánh vần là yếu tố quan trọng

Quý vị có thể giúp con cái để các em biết tự tin và có khả năng học các mẫu tự, từ ngữ và đánh vần qua các sinh hoạt và trò chơi đơn giản ở trong nhà. Thí dụ như, khi chuẩn bị bữa ăn chiều, quý vị nên hỏi con là '*Con thử tìm trong bếp một vật gì đó có âm thanh đầu tiên giống như tên con*'.

Lưu ý: Quý vị phải tắt máy truyền hình. Con cái quý vị sẽ dễ tập trung hơn nếu không có gì làm em chia trí.

Khi con cái bắt đầu đi học

Con quý vị sẽ thí nghiệm với việc thành hình mẫu tự và biết rằng ý nghĩa gắn liền với từ ngữ. Quý vị nên tận hưởng niềm vui với con qua những trò chơi mẫu tự và từ ngữ ngay từ khi chúng bắt đầu đi học. Mỗi lần chỉ cần bỏ ra một hay hai phút thôi và cứ làm đều đặn như thế thì sẽ có kết quả hơn khi con còn ở giai đoạn đầu tiên này.

- Đọc cho con nghe càng nhiều lần càng tốt. Quý vị có thể đọc bằng tiếng ở nhà hay tiếng Anh, chẳng hạn như đọc sách bằng chữ cái (**alphabet books**), sách truyện và ngay cả thiệp sinh nhật.
- Đọc đi đọc lại các bài thơ ca mẫu giáo. Quý vị nên cùng đọc những bài thơ ấy với con.
- Trong khi đọc cho con nghe, quý vị nên chỉ cho con thấy những từ ngữ dễ ghép với một bức hình, chẳng hạn như *cat* hay *hat*.
- Giúp con nhận ra tên mình. Nên bắt đầu bằng mẫu tự đầu tiên. Chỉ cho con biết mẫu tự ấy mỗi khi quý vị thấy nó trong một từ nào đó. Quý vị viết mẫu tự lên tờ giấy, giúp con đồ lại mẫu tự bằng ngón tay trong khi quý vị nói tên mẫu tự này.
- Giúp con viết các mẫu tự trong tên của em. Phải ngỏ lời khen tối đa. Đây là một bước tiến lớn lao, bởi vì trước kia, em có bao giờ vận dụng những ngón tay nhỏ bé để điều khiển một cây bút sáp như vậy đâu!

- Viết mẫu tự đầu tiên bằng chữ hoa và viết những mẫu tự còn lại bằng chữ thường. Thí dụ viết *Shaun* thay vì *SHAUN*.
- Trưng bày những hình vẽ và chữ viết của các em. Làm như vậy có ý nghĩa là 'Cha/mẹ rất hạnh diện về con!'
- Dùng ngón tay viết một mẫu tự thật lớn trên lưng của con rồi hỏi xem con biết mẫu tự này không và mẫu tự ấy có âm thanh như thế nào. Quý vị cũng nên để con viết một mẫu tự lên lưng quý vị.
- Khi đọc sách, quý vị nên nói về từ ngữ với con, chẳng hạn như hỏi con 'Từ nào là từ dài nhất trên trang này vậy con? Hay 'Cá khác với lá ở chỗ nào?'

Khi các em đã có những tiến triển trong Lớp 1

Các em hiểu biết thêm về vấn đề đánh vần và bắt đầu hiểu mối liên hệ giữa âm thanh và mẫu tự. Các em sẽ viết ra để diễn tả âm thanh rõ rệt nhất trong một từ, chẳng hạn như *w* trong từ *went* và *k* trong từ *kitten*. Quý vị có thể giúp con với những ý tưởng như vậy:

- Gắn các mẫu tự có nam châm lên tủ lạnh hay trên bảng nam châm. Xếp những mẫu tự ấy thành chữ với con.
- Lập một bảng nhắn tin và viết những lời nhắn tin cho mọi người.
- Khuyến khích con viết lời nhắn cho quý vị.
- Viết danh sách những món hàng cần mua trước mặt con và nói cho con biết quý vị đang làm gì.
- Tìm mẫu tự với con. Tìm những mẫu tự trong tên của con trong nhà, ngoài vườn hay trong khi đi bộ hoặc đi nơi nào đó.

A	✓✓	(ambulance, ants)
m	✓	(Marcus Street)
i	✓✓	(intersection, ice cream sign)
n	✓	(number plate)

- Nói về những dấu hiệu quý vị trông thấy bất cứ ở đâu.

Tận dụng tài liệu quảng cáo trong hộp thư

Quý vị nên bảo con:

- khoanh tròn những từ có một mẫu tự nhất định nào đó, chẳng hạn như 'm' hay một âm thanh như 'sh'
- đếm xem bao nhiêu lần con có thể tìm được một từ nhất định nào đó chẳng hạn như 'the'. Làm như vậy sẽ giúp con nhận ra những từ thông thường.
- Gạch dưới tất cả những từ có hai mẫu tự hay ba mẫu tự hay những từ có nhiều mẫu tự hơn nữa.

Rèn luyện tính tự tin

Dần dần các em sẽ có thể biết khá rành các mẫu tự nào đi với các âm thanh nào và tích lũy một số vốn từ ngữ các em biết đánh vần. Quý vị nên thử áp dụng những đề nghị sau đây để giúp con học tập.

- Bảo con viết xuống khi chúng chơi trò chơi như 'playing school' hay khi mua sắm.
- Khuyến khích con 'thử' đánh vần từ ngữ.
- Tìm hiểu một đề tài đặc biệt nào đó để tăng cường vốn liếng ngữ vựng của mình, chẳng hạn như tìm hiểu về con vật, thể thao, chuyện khoa học giả tưởng. Giúp con soạn danh sách các từ ngữ các em thích và thường xuyên đọc những từ này.
- Ngày nào cũng phải ghi chép cho lý do nào đó, chẳng hạn như (Đặt bữa ăn trưa, ghi chú, danh sách, nhật ký)
- Đọc báo chí, tạp chí và truyện bằng tranh cũng như sách. Tất cả những ấn phẩm này đều có công dụng giúp các em tích lũy ngữ vựng và năng lực học tập của mình.
- Chơi trò chơi *What word am I?* Quý vị nghĩ về một từ nào đó, chẳng hạn như holiday (ngày nghỉ), và viết một mẫu tự vào ô phù hợp trên bảng nhắn tin (_ _ | _ _ _ _). Con quý vị phải đoán xem từ đó là từ gì. Quý vị có thể viết thêm một mẫu tự mỗi khi con đoán trật cho đến khi chúng đoán đúng.
- Chơi trò chơi *Word detective*. Hỏi con những câu hỏi như từ nào vần với *boat*? *chẳng hạn như từ coat, float* hay từ nào phản nghĩa với *long*? *Câu trả lời là short*
- Hỏi xem con có thể tạo được bao nhiêu từ dựa vào các mẫu tự trong một từ nào đó chẳng hạn như 'together'. Các em có thể tạo những từ như (he, get, greet, there, otter, other)
- Chơi trò chơi *Twenty questions*. Nghĩ ra một từ nào đó con cần phải học đánh vần. Con quý vị có thể hỏi tới 20 câu để đoán xem từ đó là từ nào. Chẳng hạn như '*Từ ấy có bắt đầu bằng mẫu tự 't'?* *Từ đó có phải là thứ mình có thể ăn được không?* *Nó có ba âm tiết phải không?*
- Bảo con gửi email hay trả lời email quý vị gửi cho con.
- Làm thiệp mừng hay thiệp mời tham dự tiệc. Trẻ em thích viết cho mục đích này. Quý vị nên mua một hộp màu và bất cứ thứ gì giúp con cảm thấy thích thú hơn khi viết thiệp, chẳng hạn như giấy màu, keo lấp lánh và những miếng nhãn nhỏ.
- Bảo con in ngón tay cái trên giấy để tạo hình các nhân vật trong truyện bằng tranh và viết cuộc đối thoại giữa những nhân vật ấy cạnh mỗi hình ảnh rồi khoang tròn mỗi câu đối thoại.

Mẹo vặt để học những từ rắc rối

Các em dần dần tích lũy một số từ các em biết đánh vần và sẽ thử đánh vần những từ mới. Quý vị có thể giúp con biết tự tin bằng cách thử làm một số mẹo vặt sau đây:

- chia từ ngữ thành các phần nhỏ hay âm tiết. Quý vị vỗ tay mỗi khi nói một âm tiết, chẳng hạn như từ *birthday* (*birth/day* = hai tiếng vỗ tay); *holidays* (*hol/i/days* = ba tiếng vỗ tay).
- Tìm những từ nhỏ trong từ lớn (*cat* = *at*, *soldier* = *so*, *sold*, *old*, *die*).
- Khi con quý vị đã thử đánh vần một từ, thay vì nói cho con biết những chỗ sai, quý vị nên viết đúng từ đó trên một miếng giấy rồi bảo con so sánh và hỏi con cho biết con viết đúng chỗ nào và viết sai chỗ nào.

Tìm từ ngữ trong khi đi xe

- Chơi trò chơi I Spy trên xe hay xe buýt hoặc xe lửa.
- Nghĩ ra những câu ngắn dựa vào các mẫu tự trên bảng số xe trông thấy trên đường (BEO = Bob eats oranges; CPP = cuddly puppies play).
- Chơi trò chơi liên quan đến từ ngữ chẳng hạn như trò chơi đòi hỏi một người nói một từ nào đó và người kế tiếp phải tìm một từ có liên hệ với từ kia, và rồi đến người thứ ba cũng cứ thế mà làm. Chẳng hạn như: *beach* (*bãi biển*), *fish* (*cá*), *chips* (*cá và khoai tây rán*), *seagulls* (*chim hải âu*).

Từ ngữ trên mạng

Nhiều websites có những trò chơi đánh vần (tương giao) dành cho trẻ em. Quý vị có thể thử qua những trò chơi này hay tìm những trò chơi khác:

- ozspell.com cho phép quý vị chọn một trình độ thích hợp rồi chọn một danh sách. Con quý vị sẽ lắng nghe một chữ rồi xem chữ đó có bao nhiêu mẫu tự, đánh máy và kiểm tra từ đó. Nếu cần, các em có thể xin lời gợi ý.
- amblesideprimary.com/ambleweb/lookcover/lookcover.html có một trò chơi tương giao. Trò chơi này dùng một mẹo đánh vần rất hữu ích gọi là *Look, Cover, Write, Check*. Các em thấy một từ, nghĩ về từ đó, sau đó từ đó bị che đi. Các em phải vận dụng trí nhớ để viết lại từ đó rồi kiểm tra lại xem mình viết có đúng hay không.
- funbrain.com/spell/index.html Spell Check cho phép chọn một danh sách phù hợp; nhấp vào một từ viết sai rồi đánh vần lại cho đúng.
- eduplace.com/kids/hmsv/smg/ cho phép các em chọn trình độ phù hợp rồi yêu cầu các em nhấp vào những phần đúng của từ ấy để có được một từ đúng hoàn toàn.

Hỗ trợ cha mẹ thêm

Phải làm sao nếu con gặp khó khăn trong việc đánh vần?

- Nói chuyện với giáo viên. Giáo viên này sẽ giải thích cho quý vị biết con quý vị phải trải qua những giai đoạn như thế nào đồng thời thảo luận những phương cách hỗ trợ các em. Trong khi các em đang học viết, xin quý vị đừng

quá trú trọng đến vấn đề đánh vần, bởi vì đôi khi làm như thế sẽ khiến các em không còn cảm thấy thích thú như trước và sẽ không chịu viết nữa.

- Xin quý vị giữ thái độ bình tĩnh và kiên nhẫn. Nếu con thấy quý vị có vẻ nóng lòng và bực bội, các em sẽ trở nên lo âu hơn và không còn tự tin nhiều nữa.
- Khuyến khích con viết. Luyện tập thường xuyên sẽ giúp các em tự tin hơn.

Nếu con tôi học thêm ngôn ngữ hay tiếng địa phương khác thì sao?

Con quý vị cần thi giờ để nhận biết những âm thanh của tiếng Anh và diễn tả chính xác những âm thanh đó bằng chữ viết. Muốn có khả năng như vậy, các em có thể phải cần đến hai năm. Vì vậy, trong giai đoạn các em làm quen với các âm thanh và mẫu tự tiếng Anh, quý vị hãy giúp con đánh vần bằng cách nhận diện một từ dựa vào hình thù từ ngữ ấy.

Một số trẻ có thể đánh vần, đọc và viết bằng ngôn ngữ ở nhà. Đây là khả năng rất quý giá. Quý vị nên giúp con củng cố khả năng này để hỗ trợ các em học ngôn ngữ phụ. Trẻ có khả năng đọc và viết bằng ngôn ngữ ở nhà thường biết đọc và viết nhanh hơn trẻ làm quen lần đầu tiên với những khái niệm đọc và viết.

Nếu con tôi bị khuyết tật thì sao?

Trẻ bị khuyết tật học hỏi qua những phương cách khác nhau và theo những tốc độ khác nhau. Nhưng các em sẽ có lợi và thích có sự tương giao gần bó cũng như sự hào hứng khi có người kèm cặp sát các em. Quý vị nên củng cố những gì con mình đã lãnh hội và sử dụng tập sách nhỏ này để hỗ trợ các em học tập. Cộng tác chặt chẽ với giáo viên của con để tìm hiểu những nhu cầu học tập của các em.